

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 2016 r.

w sprawie wprowadzenia programu zwalczania wścieklizny

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z 2015 r. poz. 266 i 470 oraz z 2016 r. poz. 1605) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się program zwalczania wścieklizny na lata 2017-2018, który jest określony w załączniku do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.

MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU
WSI

Krzysztof Jurgiel

Z-CADYREKTORA DEPARTAMENTU
PRAWNO-LEGISLACYJNEGO

Mariusz Gorzowski

Dyrektor Departamentu
Prawno-Legislacyjnego

Grzegorz Wykowski

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej - rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Wścieklizna (Rabies)

Wniosek o współfinansowanie na lata: 2017-2018

2. Dane historyczne dotyczące sytuacji epizootycznej w zakresie wścieklizny

W okresie międzywojennym oraz w pierwszych latach po II wojnie światowej głównym nosicielem wścieklizny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie pozwoliło na znaczne ograniczenie występowania tej choroby. Liczba zachorowań na wściekliznę wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3600 w 1946 r. do 73 w 1956 r. Problem wścieklizny pojawił się ponownie, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt wolno żyjących. W latach 1946 – 1956 wśród zwierząt dzikich zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny. W 1957 r. nie zanotowano żadnego takiego przypadku, natomiast w latach następnych zauważalny był wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich – w szczególności u lisów. Pod koniec lat siedemdziesiątych liczba zachorowań u zwierząt dzikich przekraczała liczbę zachorowań u zwierząt domowych.

W 1990 r. w Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2045 przypadków wścieklizny, w tym 1668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1374 przypadki u lisów). Najwięcej przypadków tej choroby zanotowano w ówczesnych województwach: poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123) oraz słupskim (103). Pojedyncze przypadki odnotowano w lubelskim, łomżyńskim, łódzkim oraz przemyskim, natomiast nie odnotowano ich w białkopodlaskim.

W 1991 r. stwierdzono 2287 przypadków wścieklizny, w tym 1864 u zwierząt dzikich, z czego 1513 przypadków u lisów. Wścieklizny nie odnotowano w ówczesnym województwie lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w przemyskim, łódzkim, łomżyńskim oraz krośnieńskim.

W 1992 r. stwierdzono 3084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2549, z czego 2079 u lisów.

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień przeciwko wścieklicznie lisów wolno żyjących.

W 1993 r. stwierdzono 2648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2166 u zwierząt dzikich, z czego 1803 u lisów.

W 1994 r. stwierdzono 2238 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym u zwierząt dzikich 1788, z czego 1506 u lisów.

W 1995 r. stwierdzono 1973 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1528 u zwierząt dzikich, z czego 1280 u lisów.

W 1996 r. stwierdzono 2527 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2064 u zwierząt dzikich, z czego 1779 u lisów.

W 1997 r. stwierdzono 1494 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1239 u zwierząt dzikich, z czego 1091 u lisów.

Efektom nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej był spadek liczby przypadków wścieklizny, a także brak jej występowania od dłuższego czasu na terenach województw: zachodniopomorskiego, lubuskiego i dolnośląskiego.

W 1998 r. stwierdzono 1329 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 1120 u zwierząt dzikich, z czego 927 u lisów.

W 1999 r. stwierdzono 1148 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 721 u lisów.

W 2000 r. stwierdzono 2224 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 1583 u lisów, a w 2001 r. stwierdzono 2964 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 2224 u lisów.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano „przemieszczanie się” wścieklizny do wschodniej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czyli na obszary nieobjęte do tej pory szczepieniami, oraz występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych z Republiką Czeską.

W 2002 r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 1119, z czego 1038 przypadków zanotowano u zwierząt dzikich, w tym 884 u lisów. W 2002 r. największą liczbę przypadków wścieklizny zanotowano w województwie wielkopolskim – 339.

W 2003 r. stwierdzono 388 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 314 u zwierząt dzikich, z czego 233 u lisów.

W 2004 r. stwierdzono 136 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 114 u zwierząt dzikich, z czego 86 u lisów.

W 2005 r. stwierdzono 138 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 102 u zwierząt dzikich, z czego 84 u lisów.

W 2006 r. stwierdzono 82 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 63 u zwierząt dzikich, z czego 43 u lisów.

W 2007 r. stwierdzono 70 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 55 u zwierząt dzikich, z czego 42 u lisów.

W 2008 r. stwierdzono 29 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 24 u zwierząt dzikich, z czego 19 u lisów.

W 2009 r. stwierdzono 8 przypadków wścieklizny u zwierząt dzikich, z czego 6 u lisów.

W 2010 r. liczba przypadków wścieklizny ponownie wzrosła. W roku tym zanotowano 151 przypadków, z czego 145 przypadków stwierdzono u zwierząt innych niż nietoperze. Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie małopolskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W województwie małopolskim stwierdzono najwięcej przypadków wścieklizny (118). W 2010 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 84,90 % i 89,15 %.

W 2011 r. stwierdzono 160 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 156 u zwierząt innych niż nietoperze. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (60) i podkarpackim (63). Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie śląskim i warmińsko-mazurskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W województwie śląskim stwierdzono 1 przypadek, natomiast w województwie warmińsko-mazurskim stwierdzono 6 przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze. W 2011 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 79,50 % i 86,49 %.

W 2012 r. stwierdzono 257 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 254 u zwierząt innych niż nietoperze. Najwięcej przypadków zanotowano w

województwie małopolskim (24) i podkarpackim (213). Wściekliznę u zwierząt innych niż nietoperze stwierdzono jedynie w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W 2012 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 79,29 % i 87,10 %.

W 2013 r. stwierdzono 204 przypadki wścieklizny u zwierząt, w tym 196 u zwierząt innych niż nietoperze. Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie świętokrzyskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim, z wyjątkiem województwa podlaskiego, śląskiego i warmińsko-mazurskiego. W województwie świętokrzyskim stwierdzono 2 przypadki wścieklizny. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (58) i podkarpackim (121). W 2013 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 75,11 % i 86,05 %.

W 2014 r. stwierdzono 105 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 98 u zwierząt innych niż nietoperze. Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano w województwie podlaskim oraz w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. W województwie podlaskim stwierdzono 4 przypadki wścieklizny. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (81). W 2014 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 59,77 % i 88,27 %.

W 2015 r. stwierdzono 97 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 93 u zwierząt innych niż nietoperze. Występowanie wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze odnotowano jedynie w województwach, w których choroba występowała w roku poprzednim. Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w województwie małopolskim (79). W 2015 r. poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących w Polsce wyniósł odpowiednio 54,10 % i 89,10 %.

Od 2002 r., w którym doustnymi szczepieniami przeciwko wściekliznie lisów wolno żyjących objęto całe terytorium kraju, liczba przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze zmniejszała się systematycznie aż do 2009 r. W 2010 r. wściekliznę stwierdzono w województwie małopolskim po kilku latach jej nieobecności. Podejrzewa się, że powódź, która wystąpiła bezpośrednio po wiosennej akcji szczepień, mogła wpłynąć negatywnie na uodpornienie lisów

przeciwko wścieklicznie w tym województwie. Pojawienie się wściekliczny po 2010 r. w województwie śląskim i świętokrzyskim było prawdopodobnie spowodowane migracją zakażonych dzikich zwierząt z obszaru województwa małopolskiego. Ponadto, podejrzewa się, że wzrost liczby przypadków w województwie podkarpackim po 2010 r. był również konsekwencją sytuacji epizootycznej w województwie małopolskim. Natomiast ponowne pojawienie się wściekliczny w tym okresie w województwie podlaskim i warmińsko-mazurskim było prawdopodobnie wynikiem migracji zakażonych dzikich zwierząt z terytorium Białorusi i Federacji Rosyjskiej (Obwód Kaliningradzki).

W okresie po 2009 r. największą liczbę przypadków wściekliczny stwierdzono w województwie małopolskim i podkarpackim.

Główną przeszkodą i ograniczeniem w zwalczaniu wściekliczny w południowo-wschodniej części Polski wydają się być trudności w uodpornianiu lisów bytujących w bezpośrednim sąsiedztwie siedzib ludzkich, np. na obszarach zabudowanych. Znaczna część przypadków wściekliczny w województwie małopolskim i podkarpackim została bowiem stwierdzona w ostatnich latach w okolicy zabudowań.

Szczegółowe dane dotyczące występowania wściekliczny u zwierząt w Polsce w latach 2010-2015 zawierają załączniki nr 1-6 do programu.

Poziom uodpornienia i pobrania szczepionki u lisów wolno żyjących utrzymuje się w ostatnich latach na wysokim poziomie. Spadek poziomu uodpornienia w 2014 i 2015 r. spowodowany był zastąpieniem testu RFFIT testem ELISA, który ma odmienną charakterystykę. W 2014 r. część próbek w ramach badania serologicznego została bowiem przebadana testem ELISA, natomiast w 2015 r. wszystkie próbki zostały przebadane testem ELISA.

3. Opis przedłożonego programu

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z 2015 r. poz. 266 i 470 oraz z 2016 r. poz. 1605), wściekliczna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (załącznik nr 2 do ww. ustawy).

Lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia

zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wścieklicznie, przeprowadzanemu przez wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie (Dz. U. poz. 1737) szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub śmigłowca lub wykładana ręcznie dwa razy do roku na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wściekliczny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wściekliczny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat.

W przypadku stwierdzenia wściekliczny na terenie województwa, w którym nie stwierdzono wściekliczny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat, wojewódzki lekarz weterynarii wyznacza obszar o promieniu co najmniej 50 km od ogniska wściekliczny, zwany dalej „strefą ochronną”. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej przeprowadza się dwa razy do roku przez okres trzech kolejnych lat od dnia stwierdzenia wściekliczny w tej strefie. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej można przeprowadzić raz w roku, jeżeli w strefie ochronnej nie stwierdzono wściekliczny w okresie dwóch kolejnych lat.

Natomiast w przypadku istnienia ryzyka przeniesienia wściekliczny z innej części województwa lub z innego województwa, lub z obszaru położonego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wojewódzki lekarz weterynarii może wyznaczyć na terenie województwa obszar o szerokości co najmniej 50 km, na którym przeprowadza się szczepienia ochronne.

Jeżeli na obszarach, na których przeprowadzono szczepienia ochronne, wystąpiła katastrofa naturalna w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2014 r. poz. 333 i 915) mogąca ujemnie wpłynąć na podjęcie szczepionki przez lisy lub stwierdzono pogorszenie sytuacji epizootycznej w odniesieniu do wściekliczny, dopuszcza się przeprowadzenie dodatkowych szczepień ochronnych.

Liczba dawek szczepionki nie może być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni, na której przeprowadza się szczepienia ochronne.

Na konieczność przeprowadzania lub częstotliwość szczepień ochronnych lisów wolno żyjących nie ma wpływu występowanie wścieklizny u nietoperzy.

Badania monitoringowe wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie przeprowadza się na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. poz. 2813, z 2006 r. poz. 315 oraz z 2010 r. poz. 838). Zgodnie z tym rozporządzeniem, w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy wolno żyjące zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie. Natomiast w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których w badaniu laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Realizacja programu w odniesieniu do gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę, innych niż lisy wolno żyjące, polega na zwalczaniu wścieklizny zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. poz. 103).

4. Środki przewidziane w programie

4.1. Skrócony opis środków przewidzianych w programie

Rok: 2017

- kontrola
- badania
- szczepienia
- zwalczanie, kontrola lub monitorowanie

Rok: 2018

- kontrola

- badania
- szczepienia
- zwalczanie, kontrola lub monitorowanie

4.2. Organizacja, nadzór i rola wszystkich zainteresowanych stron biorących udział w programie

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków pochodzących z Unii Europejskiej informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu jest na poziomie krajowym Główny Lekarz Weterynarii.

Odpowiedzialność terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej za realizację programu została określona w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1077) oraz w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 256 i 1692 oraz z 2016 r. poz. 1107) wyznaczono jako krajowe laboratorium referencyjne dla wścieklizny Laboratorium Zakładu Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Zgodnie z art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii.

Diagnostyka wścieklizny przy wystąpieniu podejrzenia tej jednostki chorobowej jest przeprowadzana przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, z wykorzystaniem następujących badań:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym;
- 2) izolacji wirusa wścieklizny na kulturach komórkowych neuroblastomy;

3) genotypizacji izolatów wirusa wścieklizny.

Badania immunofluorescencji odcisków mózgowych przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny wykonuje się w zakładach higieny weterynaryjnej. Izolację wirusa wścieklizny przeprowadza się w Zakładach Higieny Weterynaryjnej lub krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny. Badania genotypizacji wykonywane są w krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny.

Badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolno żyjących są przeprowadzane przez laboratoria, o których mowa w art. 25 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej. Monitoring wykonuje się przy zastosowaniu:

- 1) immunofluorescencji odcisków mózgowych – badanie w kierunku wścieklizny;
- 2) szlifów kostnych żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracyklin);
- 3) testu ELISA – określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy;
- 4) różnicowania szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych;
- 5) zbierania i analizowania danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny na obszarze objętym szczepieniem.

Badania immunofluorescencji odcisków mózgowych, szlifów kostnych żuchwy oraz ELISA wykonywane w ramach monitoringu przeprowadzane są w zakładach higieny weterynaryjnej, natomiast badania różnicowania szczepów wirusa wścieklizny przeprowadzane są w krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny.

Badania potwierdzające wykonuje się, jeżeli zachodzi taka konieczność, w krajowym laboratorium referencyjnym dla wścieklizny przy użyciu metod zgodnych z podręcznikiem OIE.

Zwalczanie wścieklizny jest wspierane przez powołaną grupę doradczą.

4.3. Opis regionów administracyjnych Rzeczypospolitej Polskiej, na których program ma być wdrożony

Rok: 2017

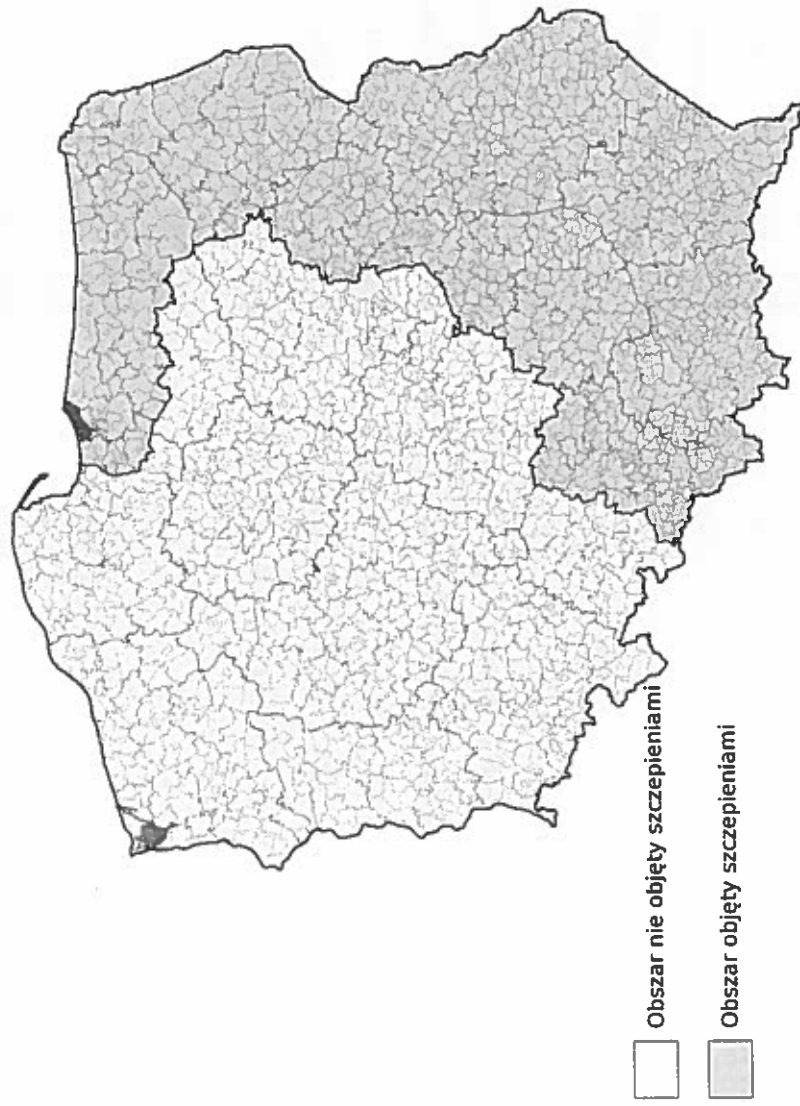
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km ²	Powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie w 2017 r. - km ²
dolnośląskie	19 947	0
kujawsko-pomorskie	17 972	0
lubelskie	25 122	22 208
lubuskie	13 988	0
łódzkie	18 219	0
małopolskie	15 183	15 183
mazowieckie	35 558	15 435 ^{a)}
opolskie	9 412	0
podkarpackie	17 845	16 336
podlaskie	20 187	19 175
pomorskie	18 310	1 635 ^{b)}
śląskie	12 334	10 135
świętokrzyskie	11 710	10 501
warmińsko-mazurskie	24 173	15 068 ^{c)}
wielkopolskie	29 827	0
zachodniopomorskie	22 892	0
Razem	312 679	125 676

a) Dotyczy powiatu białobrzeskiego z wyłączeniem gminy Promna, powiatu garwolińskiego, powiatu kozienickiego, powiatu lipskiego, powiatu łosickiego, powiatu mińskiego, powiatu ostrowskiego, powiatu otwockiego, powiatu przysuskiego, powiatu radomskiego i miasta Radom, powiatu siedleckiego i miasta Siedlce, powiatu sokołowskiego, powiatu szydłowieckiego, powiatu węgrowskiego, powiatu wołomińskiego, powiatu wyszkowskiego oraz powiatu zwolenckiego.

b) Dotyczy powiatu malborskiego, nowodworskiego i sztumskiego.

c) Dotyczy powiatu bartoszyckiego, powiatu braniewskiego, powiatu elbląskiego i miasta Elbląg, powiatu etckiego, powiatu giżyckiego, powiatu gołdapskiego, gminy Zalewo w powiecie iławskim, powiatu kętrzyńskiego, powiatu lidzbarskiego, powiatu mrągowskiego, powiatu oleckiego, gminy Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany, Dywity, Gielzwałd, Jonkowo, Kolno i Świątki w powiecie olsztyńskim oraz miasta Olsztyn, gminy Małdyty, Morąg, Miłakowo, Miłomłyn i Lukta w powiecie ostródzkim, powiatu piskiego, gminy Dźwierzuty w powiecie szczycieńskim oraz powiatu węgorzewskiego.

Rys. 1. Mapa obszarów objętych szczepieniem w 2017 r.

W 2017 r. szczytowania lasów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie obejmą całe województwo lubelskie, małopolskie, podkarpackie, podlaskie, śląskie oraz świętokrzyskie. Szczytowania obejmą również:

- 1) część województwa mazowieckiego, tj. powiat białobrzezki z wyłączeniem gminy Promna, powiat garwoliński, powiat kozienicki, powiat lipski, powiat łosicki, powiat miński, powiat ostrowski, powiat otwocki, powiat przysuski, powiat radomski i miasto Radom, powiat siedlecki i miasto Siedlce, powiat sokołowski, powiat szydłowiecki, powiat węgrowski, powiat wołomiński, powiat wyszkowski i powiat zwoleniński;
- 2) część województwa pomorskiego, tj. powiat malborski, nowodworski i sztumski;
- 3) część województwa warmińsko-mazurskiego, tj. powiat bartoszycki, powiat braniewski, powiat elbląski i miasto Elbląg, powiat ełcki, powiat giżycki, powiat gołdapski, gminę Zalewo w powiecie iławskim, powiat kętrzyński, powiat lidzbarski, powiat mrągowski, powiat olecki, gminę Barczewo, Biskupiec, Dobrze Miasto, Jeziorany, Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno i Świątki w powiecie olsztyńskim oraz miasto Olsztyn, gminę Małdyty, Morąg, Miłakowo, Miłomłyn i Łukta w powiecie ostródzkim, powiat piski, gminę Dźwierzuty w powiecie szczywieńskim i powiat węgorzewski.

Rok: 2018

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

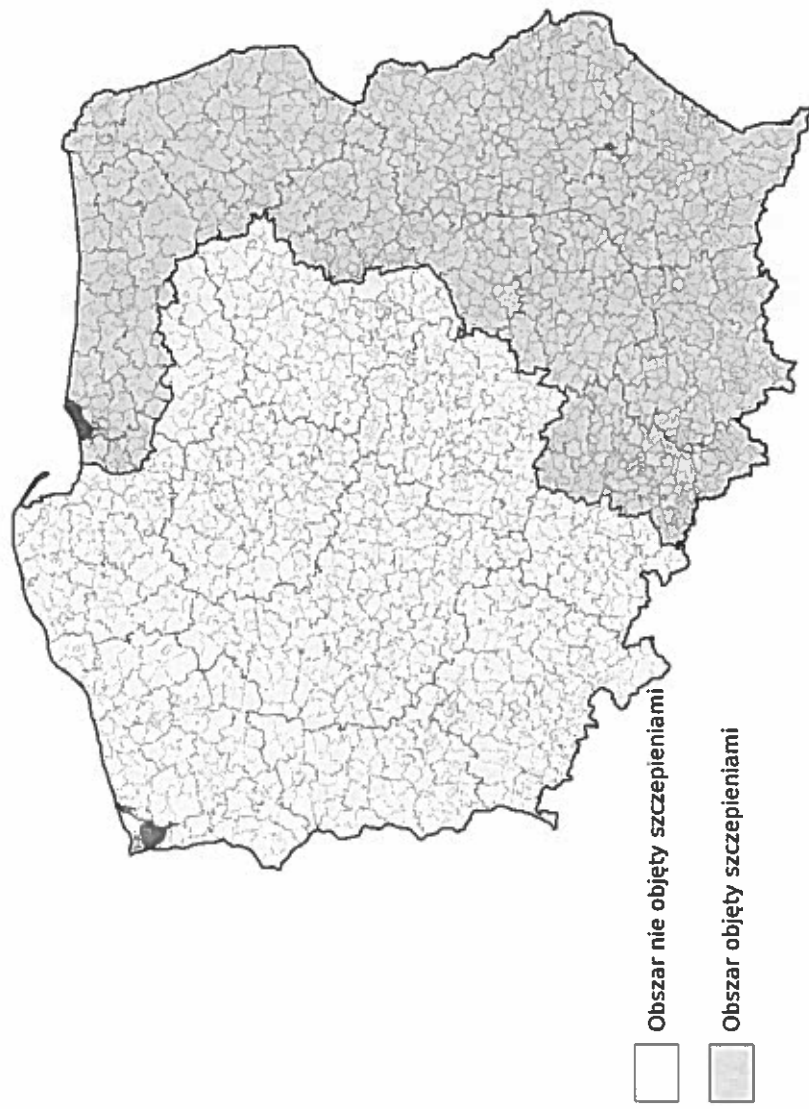
Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km ²	Powierzchnia objęta doustnym szczytowaniem lasów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie w 2018 r. - km ²
dolnośląskie	19 947	0
kujawsko-pomorskie	17 972	0
lubelskie	25 122	22 208
lubuskie	13 988	0

łódzkie	18 219	0
małopolskie	15 183	15 183
mazowieckie	35 558	15 435 ^{a)}
opolskie	9 412	0
podkarpackie	17 845	16 336
podlaskie	20 187	19 175
pomorskie	18 310	1 635 ^{b)}
śląskie	12 334	10 135
świętokrzyskie	11 710	10 501
warmińsko-mazurskie	24 173	15 068 ^{c)}
wielkopolskie	29 827	0
zachodniopomorskie	22 892	0
Razem	312 679	125 676

a) Dotyczy powiatu białobrzeskiego z wyłączeniem gminy Promna, powiatu garwolińskiego, powiatu kozienickiego, powiatu lipskiego, powiatu łosickiego, powiatu mińskiego, powiatu ostrowskiego, powiatu otwockiego, powiatu przysuskiego, powiatu radomskiego i miasta Radom, powiatu siedleckiego i miasta Siedlce, powiatu sokołowskiego, powiatu szymbarkiego, powiatu węgrowskiego, powiatu wołomińskiego, powiatu wyszkowskiego oraz powiatu zwolenńskiego.

b) Dotyczy powiatu malborskiego, nowodworskiego i sztumskiego.

c) Dotyczy powiatu bartoszyckiego, powiatu braniewskiego, powiatu elbląskiego i miasta Elbląg, powiatu elckiego, powiatu gizyckiego, powiatu gołkapskiego, gminy Zalewo w powiecie iławskim, powiatu kętrzyńskiego, powiatu lidzbarskiego, powiatu mrągowskiego, powiatu oleckiego, gminy Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany, Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno i Świątki w powiecie olsztyńskim oraz miasta Olsztyn, gminy Madyty, Morąg, Mliakowo, Miłomłyn i Łukta w powiecie ostródzkim, powiatu piskiego, gminy Dzwierzuty w powiecie szczycieńskim oraz powiatu węgorzewskiego.

Rys. 1. Mapa obszarów objętych szczepieniem w 2018 r.

W 2018 r. szczepienia lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie obejmą całe województwo lubelskie, małopolskie, podkarpackie, podlaskie, śląskie oraz świętokrzyskie. Szczepienia obejmą również:

- 1) część województwa mazowieckiego, tj. powiat białobrzegi z wyłączeniem gminy Promna, powiat garwoliński, powiat kozienicki, powiat lipski, powiat łosicki, powiat miński, powiat ostrowski, powiat otwocki, powiat przysuski, powiat radomski i

miasto Radom, powiat siedlecki i miasto Siedlce, powiat sokołowski, powiat szydlowiecki, powiat węgrowski, powiat wołomiński, powiat wyszkowski i powiat zwoleński;

2) część województwa pomorskiego, tj. powiat malborski, nowodworski i sztumski;

3) część województwa warmińsko-mazurskiego, tj. powiat bartoszycki, powiat elbląski i miasto Elbląg, powiat ełcki, powiat giżycki, powiat gołdapski, gminę Zalewo w powiecie iławskim, powiat kętrzyński, powiat lidzbarski, powiat mrągowski, powiat olecki, gminę Barczewo, Biskupiec, Dobrze Miasto, Jeziorany, Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Kolno i Świątki w powiecie olsztyńskim oraz miasto Olsztyn, gminę Małyty, Morąg, Miłakowo, Miłomłyn i Łukta w powiecie ostródzkim, powiat piski, gminę Dźwierzuty w powiecie szczycieńskim i powiat węgorszewski.

Wskazane w programie obszary objęte doustnymi szczepieniami lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie w latach 2017-2018 są prognozą opracowaną na początku 2016 r. Zasięg obszarów może ulec zmianie ze względu na konieczność wzięcia pod uwagę sytuacji epizootycznej w odniesieniu do wścieklizny na początku 2017 i 2018 r.

W przypadku wystąpienia sytuacji, o której mowa w § 3 ust. 1, lub sytuacji, o której mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, powierzchnia objęta doustnym szczepieniem lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie w latach 2017-2018 może ulec zmianie.

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o chorobie

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 42 ww. ustawy w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby obowiązek niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej, albo wójta (burmistrza, prezydenta miasta) dotyczy posiadaczy zwierząt oraz wszystkich osób mających kontakt ze zwierzętami, w szczególności przy wykonywaniu obowiązków służbowych lub zawodowych. Wójt (burmistrz lub prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia. Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu zawiadomienia, jeżeli na jego podstawie podejrzenia wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programem objęte są wszystkie gatunki zwierząt wrażliwych na wściekliznę, przy czym doustnym szczepieniem przeciwko wściekliznie objęta jest jedynie populacja lisów wolno żyjących na obszarze określonym w ust. 4.3 programu.

4.4.3. Zastosowane badania i plany pobierania próbek

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do diagnostyki wścieklizny i nadzoru nad programem szczepień wykorzystywane są następujące badania i analizy:

- 1) badania serologiczne - test ELISA;
- 2) badania wirusologiczne i immunochemiczne:
 - a) immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (FAT - fluorescent antibody test), zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.i) – test w kierunku wścieklizny,
 - b) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny,
 - c) izolacja wirusa w hodowli komórek mysiej neuroblastomy (RTCIT - rapid tissue culture infection test), zgodnie z podręcznikiem OIE (Rozdział 2.1.13 B.1.c.ii);
- 3) inne badania – badanie na obecność markera (TC).

Monitoring szczepień w Rzeczypospolitej Polskiej obejmuje przeprowadzenie następujących badań:

- 1) immunofluorescencja odcisków mózgowych (FAT) w celu oceny skuteczności szczepień;
- 2) test ELISA w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolno żyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych;
- 3) badanie na obecność markera (TC) w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolno żyjące;

4) różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych.

Badania monitoringowe (FAT, ELISA, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie przeprowadza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt. Zgodnie z tym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie. Natomiast w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Ponadto, do badań diagnostycznych w kierunku wścieklizny pobiera się tkankę mózgową zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite. Dotyczy to wszystkich gatunków zwierząt wrażliwych na wściekliznę na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Badanie izolacji wirusa w hodowli komórek mysiej neuroblastomy (RTCIT) przeprowadza się na próbkach pobranych od zwierząt podejrzanych o wściekliznę, które padły lub zostały zabite, w przypadku potencjalnej ekspozycji człowieka na wirus wścieklizny lub w przypadku konieczności potwierdzenia wyniku badania immunofluorescencji odcisków mózgowych (FAT).

Wiek lisów odstrzelonych w ramach monitoringu określane jest w podziale na młode i dorosłe zwierzęta. Wyniki badań monitoringowych są analizowane, biorąc pod uwagę również ten czynnik.

Rok: 2017

Badania monitoringowe (FAT, ELISA, TC)

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa – km ²	Powierzchnia objęta szczepieniami – km ²	Całkowita powierzchnia bytowania lisów wolno żyjących na terenie województwa, z której lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych – km ²	Liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach monitoringu, w ciągu 2017 r. – 8 lisów/100 km ²
1	2	3	4	5 = (4 x 8/100)
dolnośląskie	19 947	0	0	0
kujawsko-pomorskie	17 972	0	0	0
lubelskie	25 122	22 208	22 208	1 777
lubuskie	13 988	0	0	0
łódzkie	18 219	0	0	0
małopolskie	15 183	15 183	15 183	1 215
mazowieckie	35 558	15 435 ^{a)}	15 435 ^{a)}	1 235 ^{a)}
opolskie	9 412	0	0	0
podkarpackie	17 845	16 336	16 336	1 307
podlaskie	20 187	19 175	16 754	1 340
pomorskie	18 310	1 635 ^{b)}	1 635 ^{b)}	131 ^{b)}
śląskie	12 334	10 135	10 131	810
świętokrzyskie	11 710	10 501	10 500	840
warmińsko-mazurskie	24 173	15 068 ^{c)}	15 068 ^{c)}	1 205 ^{c)}
wielkopolskie	29 827	0	0	0

mazowieckie	35 558	15 435 ^{a)}	15 435 ^{a)}	1 235 ^{a)}
opolskie	9 412	0	0	0
podkarpackie	17 845	16 336	16 336	1 307
podlaskie	20 187	19 175	16 754	1 340
pomorskie	18 310	1 635 ^{b)}	1 635 ^{b)}	131 ^{b)}
śląskie	12 334	10 135	10 131	810
świętokrzyskie	11 710	10 501	10 500	840
warmińsko-mazurskie	24 173	15 068 ^{c)}	15 068 ^{c)}	1 205 ^{c)}
wielkopolskie	29 827	0	0	0
zachodniopomorskie	22 892	0	0	0
RAZEM	312 679	125 676	123 250	9 860

a) Dotyczy powiatu biabrzezkiego z wyłączeniem gminy Promna, powiatu garwolińskiego, powiatu kozienickiego, powiatu lipińskiego, powiatu łuckiego, powiatu łukowskiego, powiatu mińskiego, powiatu ostrowskiego, powiatu otwockiego, powiatu przysuskiego, powiatu radomskiego i miasta Radom, powiatu siedleckiego i miasta Siedlca, powiatu sułkowskiego, powiatu szymbarkiego, powiatu węgrowskiego, powiatu wołomińskiego, powiatu wyszowskiego oraz powiatu zwoleńskiego.

b) Dotyczy powiatu malborskiego, nowodworskiego i sztumskiego.

c) Dotyczy powiatu bartoszyńskiego, powiatu braniewskiego, powiatu elbląskiego i miasta Elbląg, powiatu górzeckiego, powiatu górląskiego, powiatu golubskiego, gminy Zalewo w powiecie łowickim, powiatu kętrzyńskiego, powiatu kórnickiego, powiatu krapkowskiego, powiatu oleckiego, gminy Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany, Dywity, Gierzwakł, Jonkowo, Kolno i Świątli w powiecie olsztyńskim oraz miasta Olsztyn, gminy Małdyty, Murąg, Miłatkowo, Miłomłyn i Łukta w powiecie ostrołęckim, powiatu pińskiego, gminy Dźwierzutły w powiecie szczycińskim oraz powiatu wgorzewskiego.

W przypadku wystąpienia sytuacji, o której mowa w § 3 ust. 1, lub sytuacji, o której mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, powierzchnia objęta szczepieniami w latach 2017-2018 może ulec zmianie, a w związku z tym zmianie może ulec liczba lisów, które powinny zostać odstrzelone w ramach monitoringu, oraz liczba badań diagnostycznych określona w ust. 6.1.1 programu.

4.4.4. Zastosowane szczepionki i programy szczepień

Stosowane szczepionki zgodnie z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE), Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz standardami Unii Europejskiej (opinia naukowa Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności opublikowana w dniu 14 lipca 2015 r.) dopuszczone zostały do stosowania w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z odrębnymi przepisami krajowymi. Szczepionkami obecnie zarejestrowanymi w Rzeczypospolitej Polskiej są Fuchsoral (SAD B19) i Lysvulpen (SAD Bern). Jest dostępna także szczepionka Rabigen SAG2 (SAG2) zarejestrowana w Europejskiej Agencji Leków (EMA). Szczepionki używane w akcji szczepień są wybierane w trybie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.¹⁾). W celu kontroli jakości szczepionka jest poddawana badaniu w kierunku określenia miana wirusa wścieklizny w Krajowym Laboratorium Referencyjnym. W 2017 r. planowane jest poddanie 43 serii szczepionki badaniom określenia miana wirusa wścieklizny, natomiast w 2018 r. planowane jest poddanie 39 serii szczepionki tym badaniom.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub śmigłowca lub wykładana ręcznie dwa razy do roku na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa nie stwierdzono wścieklizny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat.

W przypadku stwierdzenia wścieklizny na terenie województwa, w którym nie stwierdzono wścieklizny w okresie co najmniej trzech kolejnych lat, wojewódzki lekarz weterynarii wyznacza obszar o promieniu co najmniej 50 km od ogniska wścieklizny, zwany dalej „strefą ochronną”. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej przeprowadza się dwa razy do roku przez okres trzech kolejnych lat od dnia stwierdzenia wścieklizny w tej strefie. Szczepienia ochronne w strefie ochronnej można przeprowadzić raz w roku, jeżeli w strefie ochronnej nie stwierdzono wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 831, 996, 1020, 1250, 1265 i 1579.

Natomiast w przypadku istnienia ryzyka przeniesienia wścieklizny z innej części województwa lub z innego województwa, lub z obszaru położonego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wojewódzki lekarz weterynarii może wyznaczyć na terenie województwa obszar o szerokości co najmniej 50 km, na którym przeprowadza się szczepienia ochronne.

Jeżeli na obszarach, na których przeprowadzono szczepienia ochronne, wystąpiła katastrofa naturalna w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłeski żywiołowej mogąca ujemnie wpłynąć na podjęcie szczepionki przez lisy lub stwierdzono pogorszenie sytuacji epizootycznej w odniesieniu do wścieklizny, dopuszcza się przeprowadzenie dodatkowych szczepień ochronnych.

Na konieczność przeprowadzania lub częstotliwość szczepień ochronnych lisów wolno żyjących nie ma wpływu występowanie wścieklizny u nietoperzy.

Odległości między liniami przelotowymi, na których wykonywany jest zrzut szczepionki z samolotu/śmigłowca, wynoszą 500 m. Samoloty/śmigłowce wyposażone są w system GPS i system rejestrujący zrzut szczepionki, aby umożliwić stwierdzenie, czy samoloty/śmigłowce poruszają się zgodnie z wcześniej ustalonymi liniami oraz udokumentowanie, że na danej linii została wyłożona przewidziana liczba dawek szczepionki. W okresie dystrybucji szczepionki wojewódzki lekarz weterynarii codziennie otrzymuje dane dotyczące jej rzutu i sprawdza, czy zrzut szczepionki odbył się prawidłowo. Są to następujące dane:

- 1) z urządzenia nawigacyjnego;
- 2) z urządzenia rejestrującego zrzut szczepionki.

Wojewódzki lekarz weterynarii sprawdza, czy:

- 1) szczepionka została rozrzucona równomiernie, zgodnie z planowaną liczbą dawek na kilometr kwadratowy;

2) trasy lotów pochodzące z urządzenia nawigacyjnego pokrywają się z danymi uzyskanymi z systemu rejestrującego zrzut szczepionki.

Wyłożenie ręczne szczepionki odbywa się w miejscach bytowania lisów wolno żyjących na obszarach, na których zrzut szczepionki z samolotu/śmigłowca nie jest możliwy lub nie jest możliwe jego optymalne wykonanie. Dotyczy to m.in. obszarów zabudowanych. Wykładanie ręczne szczepionki ma na celu uzyskanie uodpornienia u lisów bytujących na tych obszarach, odbywa się pod nadzorem przedstawiciela Inspekcji Weterynaryjnej i jest udokumentowane.

Szczepionka jest przechowywana i transportowana w warunkach określonych przez producenta. Wojewódzki lekarz weterynarii sprawuje nadzór nad warunkami temperaturowymi, w jakich szczepionka jest transportowana i przechowywana na lotnisku, z którego odbywa się jej zrzut.

Liczba dawek szczepionki rozrzucana z samolotu/śmigłowca wynosi 25 dawek na 1 km² powierzchni objętej zrzutem szczepionki w:

- 1) części województwa mazowieckiego położonej na wschód od linii wyznaczonej wzdłuż długości geograficznej 22° 50' E;
- 2) części województwa podlaskiego położonej na wschód od linii wyznaczonej wzdłuż długości geograficznej 22° 50' E;
- 3) całym województwie świętokrzyskim.

Natomiast w całym województwie małopolskim i podkarpackim oraz w części woj. lubelskiego położonej na wschód od linii wyznaczonej wzdłuż długości geograficznej 22° 50' E liczba dawek szczepionki rozrzucona z samolotu/śmigłowca wynosi 30 dawek na 1 km² powierzchni objętej zrzutem szczepionki.

Na pozostałym obszarze objętym szczepieniami liczba dawek szczepionki rozrzucona z samolotu/śmigłowca wynosi 20 dawek na 1 km².

Liczba dawek szczepionki wykładana ręcznie wynosi 30-40 dawek na 1 km² powierzchni, na której stosuje się ten rodzaj dystrybucji szczepionki. We wszystkich województwach pokrytych szczepieniami obszar objęty wyłożeniem ręcznym nie przekracza 5% całkowitego obszaru, na którym wykonuje się szczepienia, a liczba dawek szczepionki wykładanych ręcznie nie przekracza 5% całkowitej liczby dawek szczepionki podlegających dystrybucji w ramach akcji szczepień.

Liczba dawek szczepionki jest wyższa niż 20 dawek na 1 km² w części obszarów objętych szczepieniem ze względu m.in. na sytuację epizootyczną na tych obszarach oraz obszarach z nimi graniczących lub liczebność populacji lisa. Liczba dawek szczepionki na 1 km² powierzchni objętej szczepieniem może ulec zmianie zgodnie z § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie, a w związku z tym zmianie może ulec liczba dawek szczepionki określona w pkt 6.2.1 programu.

W 2017 r. w województwie lubelskim, małopolskim, mazowieckim, podkarpackim, podlaskim, pomorskim, śląskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim planowane jest przeprowadzenie dwóch akcji szczepień, które mają odbyć się wiosną i jesienią. Ponadto, w województwie małopolskim i podkarpackim planowane jest ewentualne przeprowadzenie jednej dodatkowej akcji szczepień.

W 2018 r. w województwie lubelskim, małopolskim, mazowieckim, podkarpackim, podlaskim, śląskim i świętokrzyskim planowane jest przeprowadzenie dwóch akcji szczepień, które mają odbyć się wiosną i jesienią. W województwie pomorskim i

warmińsko-mazurskim planowane jest wykonanie jedynie jesiennej akcji szczepień. Ponadto, w województwie małopolskim i podkarpackim planowane jest ewentualne przeprowadzenie jednej dodatkowej akcji szczepień.

Terminy akcji szczepień uzgadniane są pomiędzy Wojewódzkimi Lekarzami Weterynarii województw sąsiadujących ze sobą.

Strategia szczepień w południowo-wschodniej Polsce, czyli na obszarach najbardziej dotkniętych chorobą, oparta jest przede wszystkim o wzmożony nadzór nad dystrybucją szczepionki, wzrost liczby dawek szczepionki wykładanych ręcznie oraz ewentualne wykonanie dodatkowych akcji szczepień.

Główny Lekarz Weterynarii powiadamia pisemnie właściwe centralne władze weterynaryjne państw członkowskich Unii Europejskiej lub państw trzecich graniczących z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej o terminie i sposobie podania szczepionki w województwach graniczących z terytorium tych państw.

4.4.5 Środki w przypadku wyniku dodatniego

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny w przypadku stwierdzenia choroby powiatowy lekarz weterynarii wyznacza ognisko choroby oraz obejmuje je nadzorem, niezwłocznie powiadamia państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o wyznaczeniu ogniska choroby oraz wyznacza obszar zagrożony wokół ogniska choroby.

Powiatowy lekarz weterynarii podejmuje również pozostałe czynności, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny.

4.4.6. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej - informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami Unii Europejskiej.

5. Korzyści programu

W 2017 r. celem programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest spadek o 10 % liczby przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze, w porównaniu do roku 2015.

W 2018 r. celem programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest spadek o 20 % liczby przypadków wścieklizny u zwierząt innych niż nietoperze, w porównaniu do roku 2015.

Szacunkowe koszty programu zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2017 oraz w ustawie budżetowej na rok 2018 (w ramach rozdziału 01022 i poz. 12 rezerw celowych).

6. Założenia programu

6.1. Założenia związane z badaniami

6.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Rok: 2017

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań	Przewidywana liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	lisy wolno żyjące	mózg	nadzór	1 449	38
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	lisy wolno żyjące	mózg	monitoring akcji	9 860	23
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	kuny	mózg	nadzór	130	4
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	sarny	mózg	nadzór	108	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	jenoty	mózg	nadzór	89	2
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu	koty	mózg	nadzór	971	4

Polskiej	podejrzenia wścieklizny								
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	psy	mózg			nadzór	547	9	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	nietoperze	mózg			nadzór	243	4	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	inne zwierzęta	mózg			nadzór	340	3	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	ELISA	lisy wolno żyjące	surowica			monitoring akcji	9 860	5 335	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	TC	lisy wolno żyjące	żuchwa			monitoring akcji	9 860	8 785	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RTCIT	lisy wolno żyjące	mózg			nadzór	183	0	
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RTCIT	inne zwierzęta	mózg			nadzór	1 478	0	

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny	lisy wolno żyjące	mózg	monitoring akcji	61	61
RAZEM						
					35 179	

Rok: 2018

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Cel	Liczba planowanych badań	Przewidywana liczba próbek z dodatnim wynikiem
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	lisy wolno żyjące	mózg	nadzór	1 449	34
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT – badanie w kierunku wścieklizny w ramach monitoringu	lisy wolno żyjące	mózg	monitoring akcji	9 860	20
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	kuny	mózg	nadzór	130	3
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	sarny	mózg	nadzór	108	0

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	jenoty	mózg	nadzór	89	2
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	koty	mózg	nadzór	971	4
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	psy	mózg	nadzór	547	8
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	nietoperze	mózg	nadzór	243	4
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	FAT - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny	inne zwierzęta	mózg	nadzór	340	3
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	ELISA	lisy wolno żyjące	surowica	monitoring akcji	9 860	5 335
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	TC	lisy wolno żyjące	zuchwa	monitoring akcji	9 860	8 785

Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RTCIT		lisy wolno żyjące	mózg	nadzór	183	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	RTCIT		inne zwierzęta	mózg	nadzór	1 478	0
Terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	Różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny		lisy wolno żyjące	mózg	monitoring akcji	54	54
RAZEM						35 172	

6.2. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia

6.2.1. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia dzikich zwierząt

Rok: 2017

Region	Powierzchnia	Cele programu szczepienia lub leczenia
--------	--------------	--

(województwo)	(km ²)	liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania w ramach akcji	planowana liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania
lubelskie	22 208	569 400	2	1 138 800
małopolskie	15 183	464 490	3	1 393 470
mazowieckie	15 435	310 525	2	621 050
podkarpackie	16 336	497 430	3	1 492 290
podlaskie	19 175	439 500	2	879 000
pomorskie	1 635	32 700	2	65 400
śląskie	10 135	202 780	2	405 560
świętokrzyskie	10 501	262 626	2	525 252
warmińsko-mazurskie	15 068	301 360	2	602 720
Razem		3 080 811		7 123 542

Rok: 2018

Region	Powierzchnia	Cele programu szczepienia lub leczenia
--------	--------------	--

(województwo)	(km ²)	liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania w ramach akcji	planowana liczba akcji	całkowita liczba dawek szczepionki lub produktu leczniczego planowana do wyłożenia lub podania
lubelskie	22 208	569 400	2	1 138 800
małopolskie	15 183	464 490	3	1 393 470
mazowieckie	15 435	310 525	2	621 050
podkarpackie	16 336	497 430	3	1 492 290
podlaskie	19 175	439 500	2	879 000
pomorskie	1 635	32 700	1	32 700
śląskie	10 135	202 780	2	405 560
świętokrzyskie	10 501	262 626	2	525 252
warmińsko-mazurskie	15 068	301 360	1	301 360
Razem		3 080 811		6 789 482

Liczba akcji szczepień w poszczególnych województwach może ulec zmianie zgodnie z § 3 ust. 2, § 5 oraz § 8 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie.

7. Szacunkowa analiza kosztów programu¹⁾

Rok: 2017

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Jednostka	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł ⁽³⁾	Koszt jednostkowy w euro ⁽²⁾	Kwota całkowita w euro ⁽²⁾	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Unii (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne – w 2017 r.								
Koszt pobierania próbek	Dostarczenie lisów wolno żyjących, odstrzelonych w ramach monitoringu, do badań laboratoryjnych	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	9 860	45,10	444 686,00	10,51	103 628,60	tak
Koszt pobierania próbek	Pozostały koszt pobierania próbek (wszystkie zwierzęta wrażliwe na wściekliznę)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	13 737	30,37	417 192,69	7,08	97 257,96	tak
Koszt analizy	Test: immunofluorescencja odcisków mózgowych - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wścieklizny (wszystkie zwierzęta wrażliwe na wściekliznę)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	3 877	56,16	217 732,32	13,09	50 749,93	tak
Koszt analizy	Test: immunofluorescencja odcisków mózgowych -	Indywidualna	9 860	56,16	553 737,60	13,09	129 067,40	tak

	badanie w ramach monitoringu (lisy wolno żyjące)	próbka/badanie zwierzęcia											
Koszt analizy	Test: ELISA (lisy wolno żyjące)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	9 860	65,38	644 646,80	15,24	150 266,40						tak
Koszt analizy	Test: TC (lisy wolno żyjące)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	9 860	7,25	71 485,00	1,69	16 663,40						tak
Koszt analizy	Test: izolacji wirusa w hodowli komórek mysiej neuroblastomy (wszystkie zwierzęta wrażliwe na wściekliznę)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	1 661	260,27	432 308,47	60,67	100 772,87						tak
Koszt analizy	Test: sekwencjonowanie wirusa (różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny u lisów wolno żyjących)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	61	150,41	9 175,01	35,06	2 138,66						tak
2. Szczepienie - w 2017 r.													
	Doustne szczepienia dzikich	Dawka	7 123 542	1,15	8 192 073,30	0,27	1 923 356,34						

Koszt obserwacji	Obserwacja zwierzęcia podejrzanego o wściekliznę	Obserwacja	24 925	147,47	3 675 689,75	34,38	856 921,50	nie
Razem koszty								
Razem koszty, których dotyczy wniosek o dofinansowanie z funduszy Unii								
25 698 145,06								
21 605 671,78								

¹⁾ Wszystkie wartości są podane bez VAT.

²⁾ Wyliczenie kosztów według kursu 1 euro = 4,29 zł (zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju i Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja – październik 2016 r.).

³⁾ Szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2017 (w ramach rozdziału 01022 i poz. 12 rezerw celowych).

Rok: 2018

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Jednostka	Ilość jednostek	Koszt jednostkowy w zł	Kwota całkowita w zł ³⁾	Koszt jednostkowy w euro ²⁾	Kwota całkowita w euro ²⁾	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Unii (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne – w 2018 r.								
Koszt pobierania próbek	Dostarczenie lisów wolno żyjących, odczłoniętych w ramach monitoringu, do badań laboratoryjnych	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	9 860	45,10	444 686,00	10,69	105 403,40	tak
Koszt pobierania próbek	Pozostały koszt pobierania próbek (wszystkie zwierzęta wraz z wścieklicznymi)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	13 737	30,37	417 192,69	7,20	98 906,40	tak
Koszt analizy	Test: immunofluorescencja odcisków mózgowych - badanie przy wystąpieniu podejrzenia wściekliczyny (wszystkie zwierzęta wraz z wścieklicznymi)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	3 877	55,24	214 165,48	13,09	50 749,93	tak
Koszt analizy	Test: immunofluorescencja odcisków mózgowych -	Indywidualna	9 860	55,24	544 666,40	13,09	129 067,40	tak

	badanie w ramach monitoringu (lisy wolno żyjące)	próbka/badanie zwierzęcia								
Koszt analizy	Test: ELISA (lisy wolno żyjące)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	9 860	64,31	634 096,60	15,24	150 266,40			tak
Koszt analizy	Test: TC (lisy wolno żyjące)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	9 860	7,25	71 485,00	1,72	16 959,20			tak
Koszt analizy	Test: izolacji wirusa w hodowli komórek mysiej neuroblasfomy (wszystkie zwierzęta wrażliwe na wściekliznę)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	1 661	260,27	432 308,47	61,68	102 450,48			tak
Koszt analizy	Test: sekwencjonowanie wirusa (różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny u lisów wolno żyjących)	Indywidualna próbka/badanie zwierzęcia	54	150,41	8 122,14	35,64	1 924,56			tak
2. Szczepienie - w 2018 r.										
	Doustne szczepienia dzikich	Dawka	6 789 482	1,15	7 807 904,30	0,27	1 833 160,14			

Koszt obserwacji	Obserwacja zwierzęcia podejrzanego o wściekliznę	Obserwacja	24 925	147,47	3 675 689,75	34,95	871 128,75	nie
Razem koszty								
Razem koszty, których dotyczy wniosek o dofinansowanie z funduszy Unii								
24 791 985,55								
20 699 512,27								

1) Wszystkie wartości są podane bez VAT.

2) Wyliczenie kosztów według kursu 1 euro = 4,22 zł (zgodnie z wytycznymi Ministra Rozwoju i Finansów dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja – październik 2016 r.).

3) Szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2018 (w ramach rozdziału 01022 i poz. 12 rezerw celowych).

Załączniki do programu zwalczania wścieklizny (Rabies)

Okres sprawozdawczy(kwartał/rok):

Rzeczpospolita Polska (POL)

Kraj:

Przypadki wścieklizny

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące														
	Zwierzęta domowe																								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	danieł	inne	netoperz	
Województwo																									
dolnośląskie																									
kujańsko-pomorskie																									
lubelskie	1	1									9	1													
lubuskie																									
łódzkie																									
małopolskie	5	6	4	1	2			1			94			1	3				1					1	
mazowieckie																									
opolskie																									
podkarpackie																									
podlaskie		1									13														2
pomorskie											1														
śląskie																									
świętokrzyskie																									1
warmińsko-mazurskie																									1
wielkopolskie																									1
zachodniopomorskie																									1
Razem	6	8	4	1	2			1			117	1		1	3									6	

Zwierzęta domowe	22
Zwierzęta wolno żyjące	129
RAZEM	151

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe					inne					Zwierzęta wolno żyjące					inne								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	inne	niełoperz	
Województwo																								
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie										12														
lubelskie																								
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie	2	7	3				1			38				1	6					1		1		
mazowieckie																								
opolskie																								
podkarpackie	6	1	2							46	1			2	3			2						
podlaskie		2	8				1			2				1										
pomorskie																								1
śląskie										1														
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie			1							4	1													2
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie																								
Razem	8	10	14				1	1		103	2			4	9			2			1	1	4	

Zwierzęta domowe	34
Zwierzęta wolno żyjące	126
RAZEM	160

Zwierzęta domowe
Zwierzęta wolno żyjące
RAZEM

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe					inne					Zwierzęta wolno żyjące					inne								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	Inne łasicowate	Inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	Inne	niełopierz	
Województwo																								
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie																								
lubelskie	2									16														1
lubuskie																								2
łódzkie																								
małopolskie	5	4	6							39				1	3									
mazowieckie																								
opolskie																								
podkarpackie	9	10	1					4		80				3	6				2					2
podlaskie																								1
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie	1									1														
warmińsko-mazurskie																								
wielkopolskie																								
zachodniopomorskie																								1
Razem	17	14	7				4	4		136				4	9			2						8

Zwierzęta domowe	42
Zwierzęta wolno żyjące	162
RAZEM	204

Zwierzęta domowe
Zwierzęta wolno żyjące
RAZEM

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące														
	Zwierzęta domowe																								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne		lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne łasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jelen	daniel	inne	nietoperz	
Województwo																									
dolnośląskie																								1	
kujawsko-pomorskie																									
lubelskie																									
lubuskie																									
łódzkie																									
małopolskie	9	4	2							59	1		1		2				3						
mazowieckie																									
opolskie																									
podkarpackie		1								5					2										1
podlaskie										4															
pomorskie																									
śląskie																									
świętokrzyskie																									
warmińsko-mazurskie																									
wielkopolskie																									
zachodniopomorskie																									
Razem	9	5	2							73	1		1		4				3					7	

16
89
105

Zwierzęta domowe
 Zwierzęta wolno żyjące
RAZEM

Obszar	Przypadki wścieklizny										Zwierzęta wolno żyjące													
	Zwierzęta domowe					inne					Zwierzęta domowe					inne								
	pies	kot	bydło	koń	owca	koza	świnia	bezdomy pies	inne	lis	jenot	szop	wilk	borsuk	kuna	inne fasicowate	inne mięsożerne	dzik	sarna	jeleń	daniel	inne	niełopierz	
Województwo	12	4	2							57	1				3									
dolnośląskie																								
kujawsko-pomorskie										6	1													
lubelskie																								
lubuskie																								
łódzkie																								
małopolskie	12	4	2							57	1				3									
mazowieckie																								
opolskie																								
podkarpackie										5				1	1									1
podlaskie																								
pomorskie																								
śląskie																								
świętokrzyskie																								
warmińsko-mazurskie																								2
wielkopolskie																								1
zachodniopomorskie	12	4	2							68	2			1	4									4
Razem	12	4	2							68	2			1	4									4

Zwierzęta domowe	18
Zwierzęta wolno żyjące	79
RAZEM	97

Zwierzęta domowe
Zwierzęta wolno żyjące
RAZEM

UZASADNIENIE

Celem projektowanego rozporządzenia jest wykonanie upoważnienia zawartego w art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 57 ust. 6 oraz 6a ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii uzgadnia program z ministrem właściwym do spraw:

- 1) finansów publicznych – pod względem finansowym;
 - 2) rolnictwa – pod względem merytorycznym
- i występuje do Komisji Europejskiej z wnioskiem o zatwierdzenie tak uzgodnionego programu.

Program objęty niniejszym rozporządzeniem, po uzgodnieniu z Ministrem Finansów oraz Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, został wysłany do zatwierdzenia przez Komisję Europejską.

Powyższy program zawiera wymagania określone w art. 57 ust. 2 ww. ustawy oraz decyzji Komisji 2008/425/WE z dnia 25 kwietnia 2008 r. ustanawiającej standardowe wymagania w zakresie przedkładania przez państwa członkowskie krajowych programów zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych w celu uzyskania finansowania wspólnotowego (Dz. Urz. UE L 159 z 18.06.2008, str. 1, z późn. zm.).

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 652/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającym przepisy w zakresie zarządzania wydatkami odnoszącymi się do łańcucha żywnościowego, zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt oraz dotyczącymi zdrowia roślin i materiału przeznaczonego do reprodukcji roślin, zmieniającym dyrektywy Rady 98/56/WE, 2000/29/WE i 2008/90/WE, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 178/2002, (WE) nr 882/2004 i (WE) nr 396/2005, dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE i rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 oraz uchylającym decyzje Rady 66/399/EWG, 76/894/EWG i 2009/470/WE (Dz. Urz. UE L 189 z 27.06.2014, str. 1), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 652/2014”, programy zwalczania chorób zakaźnych zwierząt mogą być współfinansowane przez Unię Europejską. Art. 13 ust. 2 rozporządzenia nr 652/2014 stanowi, że Komisja przekazuje państwom członkowskim co roku do dnia 30 listopada wykaz programów krajowych, które zostały

zatwierdzone pod względem technicznym i zaproponowane do współfinansowania. Natomiast, w odniesieniu do przyznanych wkładów finansowych Unii, zgodnie z art. 13 ust. 3 ww. rozporządzenia, Komisja zatwierdza roczne programy krajowe i powiązane środki finansowe do dnia 31 stycznia każdego roku w formie decyzji o udzieleniu dotacji w odniesieniu do środków wdrożonych i kosztów poniesionych od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku.

Wścieklizna (*Rabies*) jest chorobą zakaźną zwierząt podlegającą obowiązkowi zwalczania, wymienioną w załączniku nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Szczegółowy sposób i tryb zwalczania choroby określony jest w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. poz. 103).

Obowiązek prowadzenia badań w kierunku wścieklizny wynika z przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. poz. 2813, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 56 ust. 1 ww. ustawy, psy powyżej 3. miesiąca życia oraz lisy wolno żyjące podlegają obowiązkowemu szczepieniu przeciwko wściekliźnie.

Szczepienie lisów wolno żyjących prowadzi się zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliźnie (Dz. U. poz. 1737). Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej szczepienia prowadzone są od 1993 r. do czasu uwolnienia jej terytorium od tej jednostki chorobowej.

Realizacja programu stanowiącego załącznik do rozporządzenia, zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, będzie nadzorowana przez Głównego Lekarza Weterynarii i koordynowana w poszczególnych województwach przez wojewódzkich lekarzy weterynarii. Założenia planów zawartych w programie będą realizowane przez powiatowych lekarzy weterynarii.

Program jest kontynuacją programów zwalczania wścieklizny prowadzonych w latach 2007–2016 i nie nakłada nowych obowiązków na podmioty. Celem jego jest ochrona zdrowia publicznego przez kontrolowanie i zwalczanie wścieklizny.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2017 r.

Za takim terminem wejścia w życie projektowanego rozporządzenia przemawia ważny interes społeczny i państwa, a zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

Rozporządzenie wdraża przepisy Unii Europejskiej, w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. poz. 1414, z późn. zm.), projekt rozporządzenia został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt rozporządzenia został zamieszczony w wykazie prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Projektowane rozporządzenie jest zgodne z prawem Unii Europejskiej.

Opracowano w Departamencie
Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii:

z dnia 1.12.2016r.

DYREKTOR DEPARTAMENTU
Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii
Krzysztof Poplawski

Za zgodność pod względem
prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym:

Akceptował:

PODSIĘCZNIK STANU
Ewa Lech

<p>Nazwa projektu Projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wprowadzenia programu zwalczania wścieklizny</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Ewa Lech Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Jacek Ostapczuk tel. 22 623 13 74, jacek.ostapczuk@minrol.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 7.11.2016 r.</p> <p>Źródło: ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539, z późn. zm.)</p> <p>Nr w wykazie prac</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Celem programu jest ochrona zdrowia publicznego poprzez przeprowadzanie szczepień ochronnych lisów oraz badań monitoringowych sprawdzających skuteczność zastosowanej szczepionki.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Program jest kontynuacją programu zwalczania wścieklizny prowadzonego w latach poprzednich.

Działania:

- przeprowadzanie doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie (Dz. U. poz. 1737) ,
- pobieranie próbek oraz wykonywanie badań zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.),
- wprowadzenie środków zwalczania wścieklizny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13, poz. 103).

Oczekiwany efekt - ograniczenie liczby przypadków wścieklizny u zwierząt.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

W państwach członkowskich UE, na terytorium których występuje wścieklizna bądź zagrożenie przedmiotową chorobą, prowadzone są programy zwalczania wścieklizny obejmujące działania zbliżone do działań określonych w polskim programie zwalczania wścieklizny.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Posiadacze zwierząt			Najwięcej zadań do realizacji
Organy Inspekcji Weterynaryjnej, zarówno bezpośrednio zaangażowane w realizację programu – powiatowi i wojewódzcy lekarze weterynarii, jak również organ nadzorujący realizację programu – Główny Lekarz Weterynarii	Główny Lekarz Weterynarii, 16 wojewódzkich lekarzy weterynarii, 305 powiatowych lekarzy weterynarii	dane GIW	otrzymują powiatowi i wojewódzcy lekarze weterynarii. Organy te będą bezpośrednio odpowiedzialne za realizację programu.
Urzędowi Lekarze Weterynarii wyznaczeni do badań rozpoznawczych i pobierania próbek do badań laboratoryjnych.			
Laboratoria wyznaczone (dodaj/usuń)			

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt rozporządzenia stanowi kontynuację programu zwalczania wścieklizny prowadzonego w latach poprzednich. Ze względu na materię objętą proponowaną regulacją, projekt nie będzie podlegał konsultacjom społecznym.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											Łącznie (0-10)	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Dochody ogółem		16,204	15,525										31,729
budżet państwa		16,204	15,525										31,729
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem	25,698	24,792											50,490
budżet państwa	25,698	24,792											50,490
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Saldo ogółem	-25,698	-8,588	15,525										-18,761
budżet państwa	-25,698	-8,588	15,525										-18,761
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													

Źródła finansowania

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – rezerwa celowa przeznaczona na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz na dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej, oraz w części 85 – budżety wojewodów, działu 010 – rolnictwo i łowiectwo, rozdziału 01022 – zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Wskazana w tabeli kwota dochodów 31,729 mln zł stanowi 75% szacunkowej wysokości kosztów kwalifikowalnych przedmiotowego programu, które będą podlegać współfinansowaniu ze środków finansowych Unii. Niemniej jednak ostateczna wysokość wkładu finansowego Unii zostanie określona po dokonaniu weryfikacji przez Komisję Europejską sprawozdań technicznych i finansowych sporządzonych przez Polskę po zakończeniu programu. Współfinansowanie ze środków budżetowych UE będzie polegać na częściowej refundacji kosztów pierwotnie poniesionych z budżetu krajowego.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki							Łącznie (0-10)
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10		
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa								
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe (dodaj/usuń)								
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa								
	sektor mikro-, małych i								

	średnich przedsiębiorstw	
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Zwalczanie wścieklizny poprzez szczepienie lisów poprawi sytuację epizootyczną oraz bezpieczeństwo zdrowotne ludzi i zwierząt na terytorium kraju. Przewiduje się, że wynikiem realizacji powyższego programu będzie zmniejszenie wydatków finansowych przeznaczonych na zwalczanie ognisk wścieklizny. Zmniejszeniu ulegnie również liczba osób poddanych szczepieniu przeciwko wściekliznie.
	(dodaj/usuń)	
Niemierzalne	(dodaj/usuń)	
	(dodaj/usuń)	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń		
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
X nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:		☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
Komentarz:		
9. Wpływ na rynek pracy		
Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne: rolnictwo	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☒ zdrowie
Omówienie wpływu	Projektowane rozporządzenie będzie miało korzystny wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa epizootycznego populacji zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie wścieklizny. Ma ono również pośrednio na celu ochronę zdrowia publicznego, ponieważ wścieklizna jest śmiertelną chorobą odzwierzęcą	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wprowadzenia programu zwalczania wścieklizny będzie obowiązywało w 2017-2018 r.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Głównym miernikiem będzie liczba przypadków wścieklizny u zwierząt stwierdzona w latach 2017-2018. na terytorium Polski.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		